

MEDIJI O ZDRAVSTVU

utorak, 16. avgust 2022. godine

BLIC: NOVI SPEKTAR SIMPTOMA PRODUŽENOG KOVIDA
Ova dva najčešće pogađaju muškarce i vrlo su ozbiljna

RTS: Šekler: SZO da se izjasni o rizicima Evropajda zbog majmunskih boginja

N1: Zvanično 5.896 novih slučajeva koronavirusa,
preminulo 14 osoba

POLITIKA: Zašto verujemo nadržilekarima

- U bolesti postajemo psihološki ranjivi
- Umesto leka tražimo čarobni štapić

NOVI SPEKTAR SIMPTOMA PRODUŽENOG KOVIDA Ova dva najčešće pogađaju muškarce i vrlo su ozbiljna

Svetska zdravstvena organizacija (SZO) definiše produženi kovid-19 kao bolest koje se javlja u roku od tri meseca od infekcije korona virusom, prenosi "Express".

Simptomi produženog kovid-a uglavnom su bili "moždana magla", glavobolja i umor, ali prema nedavnim nalazima lista simptoma se produžava.

Kako je korona virus evoluirao, tako se razvijao i njegov spektar simptoma. Naučnici su nedavno otkrili da su komplikacije kao što su erektilna disfunkcija i gubitak kose sada uobičajni simptomi među pacijentima koji su bolovali od kovid-19.

Ipak, dobra vest je da stručnjaci veruju da ovi problemi ne moraju da budu trajni.

Istraživanje su sprovedi naučnici sa Univerziteta u Birmingemu u Engleskoj, a proizišli su iz analize anonimnih medicinskih kartona više od dva miliona ljudi iz Velike Britanije.

Izveštaji o erektilnoj disfunkciji u vezi sa kovidom su porasli, a istraživači veruju da određeni faktori mogu da povećaju verovatnoću ovog simptoma. Komplikacija bi mogla da bude češća kod muškaraca sa težim slučajevima infekcije.

Doktor Amarant Rambhatla, urolog, veruje da stariji muškarci mogu da budu izloženi povećanom riziku zbog nižeg nivoa testosterona.

Jednako je veća verovatnoća da će stariji muškarci imati povećan inflamatorni odgovor na kovid-19, a mogu imati i druge faktore rizika zbog teškog oblika bolesti, kao što su dijabetes, visok krvni pritisak i kardiovaskularni problemi.

Šekler: SZO da se izjasni o rizicima Evroprajda zbog majmunskih boginja

Virusolog i mikrobiolog Veterinarskog instituta u Kraljevu Milanko Šekler kaže da bi SZO u Srbiji trebalo da iznese stav o rizicima održavanja Evroprajda u Beogradu zbog majmunskih boginja, bolesti koja se dominantno širi seksualnim putem među muškarcima.

Milanko Šekler je, u razgovoru za Jutarnji program RTS-a, reagovao na saopštenje Lezbejske i gej solidarne mreže da ta populacija nije dovoljno informisana o ovoj bolesti, te da država "ne radi ništa da zaustavi ovu epidemiju" jer, kako navode, svi svetski epidemiološki izveštaji pokazuju da se majmunске boginje dominantno šire kroz populaciju gej muškaraca.

"Apsolutno se slažem da je neinformisanost vrlo bitna. Što se tiče nečinjenja, nisam siguran da zdravstveni sistem nije sve organizovao. Možda bi moglo za nijansu da to bude transparentnije i da ima više informacija o tome, jer samim tim kada ima više informacija - pravih, epidemioloških, medicinskih, zdravstvenih i zvaničnih izvora, situacija bi bila bolja", rekao je Šekler.

Podsetio je na 2003. godinu, kada su se majmunske boginje prvi put pojavile u Sjedinjenim Američkim Državama.

"U desetinama porodica su se pojavile majmunske boginje i to prvo kod jednog 14-godišnjeg dečaka. I to je bilo neobjašnjivo. Da bi se na kraju, epidemiološkom dijalizom, pošto znamo da se majmunske boginje prenose sa životinje na ljude, ispostavilo da je u jednoj velikoj uvoznoj barži životinja iz Afrika, gde je bilo oko 800 životinja i to vrlo različite vrste - glodara, veverica, koje se gaje kao kućni ljubimci - na njima nije bilo nikakvih kliničkih znakova, oni su svi bili smešteni u iste kapacitete i zarazili prerijske kućice, jednu vrstu glodara koja je u Americi popularna kao kućni ljubimac", rekao je Šekler.

Prodajom prerijskih pasa, dodaje, zarazio se veliki broj ljudi.

"Da bi situacija bila dramatična, jedan od tih glodara je pobjegao u divljinu. I onda je stvoren čitav kaos - šta ako majmunske boginje zavladaju populacijom zečeva, veverica, glodara i počne da se stvara rezervoar majmunskih boginja u prirodi", naveo je Šekler.

Ističe da se pre nekoliko desetina godina ova bolest uglavnom prenosila direktno sa životinja na ljude, a da je sada to drugačije.

"Danas se situacija promenila utoliko što virus prelazi uglavnom seksualnim putem kod muškaraca, preko 98 odsto, makar su to podaci SZO i to stvara određenu vrstu rizika", rekao je Šekler.

Zbog toga je, povodom predstojećeg Evroprajda koji treba da se održi u Beogradu, pozvao direktora Kancelarije Svetske zdravstvene organizacije u Srbiji da iznese stav o rizicima održavanja takvog skupa, tj. o uslovima pod kojima bi on trebalo da se održi.

"Ta bolest može da se prenese i preko kreveta, čaršava, ćebića i posteljine, što znači da se stvara određeni rizik i za osoblje koje bude radilo po hotelima", rekao je Šekler.

Kao dodatni rizik naveo je to da su hotelski vešeraji smešteni u podrumске prostorije.

"Šta ako čitave nedelje, desetinu dana, neko bude menjao tu posteljinu i spuštao u taj vešeraj i šta ako se tamo zaraze domaći pacovi", upitao je Šekler.

Upitao je i "da li je normalno" na ovaj način organizovati veliki broj ljudi i stvoriti rizik po njih.

"Ja ne bih voleo da Beograd ostane zapamćen kao grad koji je napravio eskalaciju slučajeva majmunskih boginja i čitavu eksploziju u Evropi", kaže Šekler.

Ističe da je on stručan samo za virusološko-epidemiološki aspekt, te da bi o ovome trebalo da se izjasni Kancelarija SZO u Srbiji.

Podseća i da je predsednik SZO Tedros Gebrejesus nedavno poručio da treba smanjiti broj kontakata, odnosno izloženost i na taj način smanjiti širenje bolesti.

The screenshot shows the N1 news website. The main headline reads "Zvanično 5.896 novih slučajeva koronavirusa, preminulo 14 osoba". Below the headline, there is a photo of a woman walking in a park. To the right, there is a section titled "NAJNOVIJE VESTI" with several news items. The website has a blue header with the N1 logo and navigation links. The browser address bar shows the URL "rs.n1info.com/vesti/koronavirus-u-srbiji-podaci-za-15-avgust-2022-godine/".

Zvanično 5.896 novih slučajeva koronavirusa, preminulo 14 osoba

Prema zvaničnim podacima, u poslednja 24 sata preminulo je još 14 osoba od posledica koronavirusa u Srbiji, pa je ukupan broj žrtava 16.463, objavljeno je na sajtu Ministarstva zdravlja covid19.rs.

Od poslednjeg preseka stanja u Srbiji, na koronavirus je testirana 16.361 osoba, od kojih je 5.896 pozitivno.

Na respiratorima je 28 pacijenata.

Ukupno je hospitalizovano 680 osoba.

U Srbiji su od početka epidemije zvanično potvrđena 2.212.702 slučaja infekcije.

Procenat smrtnosti je 0,74 odsto.

Nažalost, stiže se utisak da mnogi i dalje kao da žive u 19. veku i bojažljivo koriste „usluge” medicine iz 21. veka. Umesto lekova, koriste pomoćna lekovita sredstva, kucaju na vrata travara umesto doktora i apotekara, leče se na svoju ruku i uz pomoć saveta komšinice sa prvog sprata, a za pomoć se pre obraćaju lajkouču koji „leči” pozitivnim mislima nego psihologu ili psihijatru. Usluge interneta koriste kada dijagnozu za svoje boljke traže kod „dr Gugla”, a terapiju kod „primarijusa Jahua”.

Ana Vlajković, psiholog i psihoterapeut, objašnjava da u kriznim vremenima ljudi gube poverenje u institucije i zdravstveni sistem, pa se okreću narodnim lekarima i prirodnim načinima lečenja. S druge strane su ljudi koji se leče od ozbiljnih bolesti i koji više ne mogu da podnesu bolove i agresivnu terapiju, pa se okreću bezbolnijim i lakšim rešenjima i osobama na koje ne bi ni pomislili da su zdravi – travarima, vračarama i nadrilekarima.

„U prirodi je čoveka težnja da izbegne bol i ako nam neko ponudi opciju lečenja koja ne podrazumeva psihofizičku patnju, često nećemo pitati koliko košta. Hemoterapija je agresivna, a zračenje je bolno i ostavlja brojne posledice, pa ne treba osuđivati onkološke bolesnike koji su odlučili da prekinu lečenje kod lekara i nastave ga kod nadrilekara. Mi ne znamo kako ćemo reagovati ako nas život suoči s teškom dijagnozom, ali možemo da pretpostavimo kako će se neko ponašati kao pacijent na osnovu toga kako je u prethodnim životnim situacijama reagovao na stres – da li je tražio prečice i išao linijom manjeg otpora ili se direktno suočavao s problemom. Čak i visokoobrazovane osobe mogu da poveruju u obećanje da će magični štapić rešiti problem za dva ili tri meseca jer u bolesti postajemo psihološki ranjiviji i često regresiramo na mentalni stadijum deteta koje ne želi da trpi bol”, objašnjava naša sagovornica. Nadrilekari na tome profitiraju, a za pacijenta se stvari često završavaju fatalno.

„Još nas je otac psihoanalize učio da u životu postoje dva principa – zadovoljstva i realnosti. Kao dete, mi se rukovodimo samo principom zadovoljstva i njemu se prirodno vraćamo u teškim životnim situacijama, kada tražimo najbezbolnije rešenje za problematičnu situaciju. Nažalost, to rešenje je obično pogrešno, veoma bolno i potencijalno opasno. I konačno, ne smemo zanemariti faktor opšteg obrazovanja i kulture – veća je verovatnoća da će manje obrazovane osobe pre zatražiti pomoć od nadrilekara, travara ili kostolomca nego od lekara. Osim toga, mnogim osobama koje žive u ruralnim krajevima i udaljenim mestima nisu dostupne usluge moderne medicine ili moraju kilometrima da putuju do prvog lekara. Da nije bilo ‘pokretnih mamograma’ koji su obilazili Srbiju, kod mnogih žena ne bi bio otkriven i izlečen tumor dojke – one bi verovatno umrle pre nego što bi stigle do lekara”, tužno konstatuje naša sagovornica.

Ona, međutim, skreće pažnju na činjenicu da se u medijima često daje prostor samozvanim stručnjacima i „influenserima” da govore protiv zvanične medicine, pa ne treba da čudi što raste sumnjičavost prema belim mantilima.

„Ako imamo naučne dokaze da vakcine deluju i da testiranje otkriva bolest u ranoj fazi i sprečava njene fatalne posledice, a u medijima promovirate pevačice i spisateljice koje neće da vakcinišu svoju decu protiv bolesti koje se mogu efikasno sprečiti, ne treba da iznenađuje što neke majke odbijaju testiranje novorođenih beba na SMA, sa objašnjenjem da se plaše uzimanja genetskog materijala”, zaključuje Ana Vlajković.

Umesto leka tražimo čarobni štapić

Nedostatak znanja, očaj zbog bolesti i ideje prevaranata koji su spremni na sve da bi zaradili na tuđoj nesreći, čine jedan neraskidivi krug

Neizlečiva bolest, razne vrste bolova i želja za lepšim izgledom samo su neki od razloga zbog kojih se građani Srbije sve više okreću nadržilekarima i traže pomoć od ljudi koji nemaju nikakve veze s medicinom. Problem nije samo u tome što pacijenti neće moći da izleče teška oboljenja mešavinom čajeva ili bioenergijom već i što često gube dragoceno vreme u traganju za „prirodnim“ lečenjem, pa kada na kraju dođu u ordinaciju lekara, utvrdi se da se nalaze u poodmaklim stadijumima oboljenja, kada neke metode lečenja nije moguće primeniti. Nadržilekarstvo spada u krivično delo, pa se smatra da će se onaj ko se bez odgovarajuće stručne spremlje bavi lečenjem ili pružanjem drugih medicinskih usluga kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do tri godine, što se odnosi na osobe koje se bez odgovarajućeg obrazovanja bave spravljanjem ili izdavanjem lekova. Ipak, u praksi mali broj slučajeva zbog toga završi na sudu.

Postavlja se pitanje zašto neki građani više veruju nadržilekarima nego pravim lekarima, ljudima koji su položili Hipokratovu zakletvu.

Dr Mirsad Đerlek, državni sekretar Ministarstva zdravlja, kaže za „Politiku“ da su nadržilekari mnogo ubedljiviji i napadniji od pravih lekara i da im ljudi naivno veruju.

– Njihov bezobrazluk i lažni autoritet koji promovišu prilikom reklamiranja su ubedljivi, pa ljudi koji se hvataju za slamku pomisle da je to prava osoba koja može da im pomogne. Kada neko želi da privuče ljude i da im uzme novac, a pritom zna da nije stručan, upotrebljava mnogo više načina da ubedi građane da dođu kod njega, za razliku od lekara koji pacijentima objasni šta je bolest i kako se ona leči – ističe dr Đerlek.

Glavna karakteristika nadržilekara, po njegovom mišljenju, jeste ta što se oni promovišu kao „stručnjaci“ koji mogu da leče sve – od malog prsta na nozi do temena na glavi, za razliku od lekara koji pacijente leče u okviru svojih specijalnosti.

– Kada je čovek bolestan, on ima samo jednu želju – da ozdravi. U toj velikoj želji on ponekad izgubi kritičnost, pa podleđe lažnom nastupu nadržilekara i završi kod njega na „terapiji“. Ljudi tada govore: „Ma hajde da probam, ne mogu ništa da izgubim.“ A ne shvataju da to ponekad može da bude opasno jer je reč o igranju sa zdravljem. Da bi neko lečio pacijenta, on uči 24 godine i prolazi kroz ozbiljnu školu koja obuhvata fakultet, specijalizaciju i supspecijalizaciju, a ne samo primenu čajeva i masaže – dodaje dr Đerlek.

U praksi često nadrljaju osobe koje idu na ulepšavanje kod navodnih stručnjaka, koji se dosta reklamiraju i nude povoljnije cene usluga u odnosu na lekare u registrovanim klinikama. Profesor dr Marijan Novaković, predsednik Republičke stručne komisije za plastičnu hirurgiju Ministarstva zdravlja, objašnjava za naš list da je narod nedovoljno medicinski obrazovan, a u nekim stvarima i primitivan.

– Ljudi nekada više veruju praznoverjima nego nama. Na primer, neki će radije poslušati savet poznanika da ne treba da otklone sumnjivi mladež, koji može biti melanom, jer vlada mišljenje da mladeže ne treba dirati. Takođe, ljudi mnogo vole razne vrste akcija, pa tako i raznih medicinskih usluga. To zloupotrebljavaju nadržilekari i neuki doktori. To se posebno može videti u antiejdžing medicini. Imao sam slučaj da je dete iz doktorske porodice otišlo na jedan tretman kod medicinski neobrazovane osobe i da su posledice bile strašne. Ispostavilo se da je ta osoba koja je radila „ulepšavanje“ usana filerima dizajner, a ne medicinar. U Srbiji postoje zakoni i pravilnici koji regulišu i ovu i druge oblasti medicine i tačno se zna ko čime sme da se bavi, ali se to nekada ne poštuje. Samo u zdravstvenim ustanovama se mogu obavljati medicinske procedure, a ne u podrumima, pored bazena i slično – napominje dr Novaković.

Najveći problem je, smatra profesor dr Zoran Radovanović, bivši predsednik Etičkog komiteta Srpskog lekarskog društva, što postoji nepoverenje građana u zdravstveni sistem i lekare, a nekada i nedostupnost zdravstvene službe. Pomama za nadržilekarima i čarobnim lekovima naglo je porasla devedesetih godina prošlog veka.

– Dešava se da lekar iskreno kaže pacijentu, recimo, u slučaju poodmaklog karcinoma, da nema šansi za izlečenjem, pa se onda traži pomoć čudotvoraca koji sve obećavaju. Problem je kada i neki lekari govore gluposti, poput trenutno aktuelne priče o lečenju i povratku Teslinog broda koji može pomoći. Ljudi vole takve priče. Mašta doseže daleko. Osobe koje nisu stručne i uzimaju pare za razne terapije i tretmane moraju da budu bezočne i bez empatije da bi se time bavile. Njima nije važno što će nekoga uništiti. Obično su elokventni i veoma ubedljivi – navodi dr Radovanović.

Brojne predrasude postoje i kada je reč o ginekologiji, pa se ima mišljenja da trudnice ne treba da idu kod lekara jer će „priroda“ sve uraditi sama...

– Uvek smo razmišljali i nadali se da će 21. vek biti vek nauke i velikih naučnih dostignuća. Jednim delom ovo je ostvareno i nauka je napravila velike korake. Kosmos je osvojen, mnogi karcinomi se uspešno leče, genetske terapije menjaju svet, ali je i dalje veliki broj ljudi još uplašen od nauke koju ne razume i spas traži u bioenergetičarima, šamanima i samoproglašanim doktorima koji leče sve. Nedostatak znanja, očaj zbog bolesti i ideje prevaranata koji su spremni na sve da bi zaradili na tuđoj nesreći čine jedan neraskidivi krug koji možemo prekinuti samo stalnim radom na obrazovanju i edukaciji ljudi – smatra dr Mima Fazlagić, ginekolog.

Prema rečima primarijusa dr Dragane Trifunović Balanović, predsednice Sekcije opšte medicine Srpskog lekarskog društva, njeno dugogodišnje iskustvo pokazuje da mnogi lekari koriste terminologiju koju pacijenti ne razumeju i daju naredbe u smislu „ti moraš to da uradiš“, što ljudi ne vole, dok su im nadržilekari „bliski“, govore im razumljive termine uprošćenim jezikom i nude im tajne formule u vidu čajeva i preparata.

– Mislim da je najveći problem u lošoj komunikaciji na relaciji lekar–pacijent, nedostatku poverenja, kao i ograničenom vremenu koje imamo za pacijente. Nadržilekari imaju dosta vremena da im se posvete, razgovaraju s njima, a ujedno se reklamiraju, što je nama zabranjeno. Ne mogu da odgonetnem da li neki efekat placebo tu ima presudnu ulogu jer naš narod želi da veruje u nešto posebno i tradicionalno. I

obrazovani i svestrani ljudi nekada vole da odu kod vračare, da im neko pogleda u karte ili u talog u šoljici kafe. Dodatni problem je što pacijenti teško stižu do specijalista, recimo, endokrinologa ili gastroenterologa, čiji su pregledi skupi u privatnom sektoru, pa zato poverenje ukazuju nadrilekarima koji su slatkorečivi i jeftiniji. Ključno je da lekari ne osuđuju pacijente ako im kažu, na primer, da su išli kod nekog travara jer će otići i više se neće vratiti kod njih. Moraju lepo da im objasne da je ključno pravilo medicine da se ne naškodi i da je bitno primenjivati medicinu zasnovanu na dokazima. Moramo da im objasnimo da nisu svi čajevi dobri za sve, da neke mešavine, recimo, mogu da izazovu hipertenzivnu krizu – smatra dr Trifunović Balanović.

Status alternativne medicine

Bitno je i razdvojiti alternativnu medicinu, kojom se bave lekari koji su dobili dozvole za rad, od nadrilekara. Neke grane alternativne medicine su izjednačene s konvencionalnom 2006. godine. Po zakonu, one se moraju primenjivati samo u zdravstvenoj ustanovi. To su akupunktura, kvantna medicina, homeopatija, tradicionalna kineska medicina, ajurveda, hiropraksa, osteopatija, metodi očuvanja i unapređenja zdravlja, aromaterapija, reiki, antropozofska medicina, cí gong, joga, taj či čuan vežbe u medicinske svrhe.